

Ponències del IV Congrès

De les tres ponències debatudes en el IV Congrès, reproduïm íntegrament la de Model d'Escola, i presentam sintetitzades les altres dues: Model Sindical i Acció Sindical

Ponència de MODEL D'ESCOLA

1.- L'Escola Pública

Qualsevol persona té dret a l'educació i aquest dret neix amb la persona i subsisteix al llarg de tota la seva vida.

L'Estat, gestor dels doblers públics, té l'obligació d'oferir-li un lloc escolar públic, digne i de qualitat en qualsevol moment de la seva vida.

Consideram que aquests doblers públics han de dirigir-se al desenvolupament d'una única xarxa escolar pública i per a tothom que superi la dicotomia d'escola estatal i privada, que representi una alternativa a l'escola actual, que desenvolupi la seva actuació a partir d'un Projecte Educatiu General que li doni unitat i coherència, que tingui l'alumne com a principal protagonista i com a finalitat bàsica el desenvolupament de cada individu, com a persona i com a membre de la societat on viu, tenint en compte la interacció de l'escola amb el món que l'envolta.

Aquesta Escola Pública, ha d'ésser:

a) **Gratuïta.** L'Ensenyament Públic, com a servei fonamental de la societat, ha d'ésser finançat amb els doblers públics. Aquest finançament ha d'ésser suficient per a garantir la gratuïtat a tots els nivells de l'ensenyament, l'escolarització total i un ensenyament de qualitat.

b) **Autònoma.** Per poder gestionar els seus recursos, definir

el seu Projecte Educatiu i organitzar-se per poder complir la seva tasca en el marc d'un Projecte Educatiu General.

c) **Democràtica.** Per formar ciutadans i ciutadanes democràtics. Gestionada democràticament amb interacció de tots els elements implicats: treballadors de l'ensenyament, pares i alumnes.

d) **Ideològicament pluralista i laica.** Ha de possibilitar el coneixement de la realitat i posar a l'abast dels/les l'alumnes els mitjans per afrontar-la críticament fins a arribar a una opció personal, lliure i tolerant.

Ningú serà discriminat per les seves opinions o opcions polítiques, religioses o ideològiques si es basen en el respecte als altres.

e) **Arrelada al medi.** Que conegui a fons el medi on és inmersa l'Escola. Que assumeixi com a pròpia la llengua, la cultura i el patrimoni natural del país, que dinamitzi la normalització lingüística i aconseguisqui un fort arrelament de l'alumne al seu entorn.

f) **Científica,** activa, plurivalent, alliberadora i per a la vida.

Científica. Basada en una anàlisi científica de la història i de la realitat, que fomenti la capacitat d'observació, anàlisi, investigació i crítica.

Educació Activa. Basada en la llibertat com a condició per al desenvolupament de l'alumne en

la iniciativa i la creativitat. Una educació en la convivència, la democràcia i la solidaritat.

Polivalent. Sense especialitzacions prematures, en la línia del cicle únic.

Alliberadora. Que erradiqui l'autoritarisme, la competitivitat, els càstigs físics i psíquics.

Per a la vida. Una escola que, partint de la realitat, s'inserti en el context en el que està situada i actuï com a element transformador de la realitat.

g) Educadora per a la pau

h) No discriminatòria

i) Integradora, oberta a la diversitat i que contribueixi a superar les diferències i mancances dels alumnes.

j) Bastidora d'un projecte nacional. Tenint en compte que les nostres illes són el resultat de realitats diverses i que la interrelació de totes elles configura aquest projecte.

2.- Nivells educatius. (Estructura del Sistema Educatiu)

En el marc d'un Projecte Educatiu general, defensam l'ensenyament públic gratuït des del naixement i a tots els nivells i obligatori dels 3 als 18 anys.

L'organització d'etapes o cicles educatius s'ha de basar en els cicles evolutius del nin.

És necessària una Llei d'Educació Global, que asseguri una política educativa continuada i coherent dels 0 als 18 anys; una llei en la qual hagin participat

els treballadors de l'ensenyament i que fixi els objectius bàsics de cada cicle i la seva durada i denominació que, tenint en compte els factors de normalització i integració, contempli el tractament de les necessitats educatives especials; que doni cabuda a les diferents realitats de cada nacionalitat; que contempli l'adequada preparació dels ensenyants que formaran part d'un cos únic; que revisi i reconverteixi els espais escolars i que marqui unes orientacions que possibilitin una programació continuada sense ruptures al pas d'una etapa a l'altra.

Defensem un cicle únic estructurat de la següent manera:

a) Cicle de 0 a 3 anys. Aprenentatge de la independització; serà gratuïta des dels 0 anys i obligatòria a partir dels tres anys, amb personal titulat i especialitzat.

b) Cicle de 3 a 6 anys: Aprenentatge de la independització.

c) Cicle de 6 a 12 anys. Domini de les tècniques instrumentals, dels sistemes operatius bàsics i comprensió de la realitat.

d) Cicle de 12 a 16 anys. Domini dels sistemes operatius, de la comprensió de la realitat, així com una orientació per la futura vida professional.

e) Cicle de 16 a 18 anys. Propedèutic, preparació per a la vida professional o l'inici dels estudis universitaris.

f) A partir dels 18 anys: estudis universitaris, estudis especialitzats i/o formació permanent.

3.- Organització de l'Escola Pública

L'Escola Pública es desenvoluparà en el marc d'una societat

pluralista i democràtica, respectuosa amb les diverses realitats nacionals.

La planificació territorial, docent i l'organització del professorat i del personal no docent correspon al govern de cada Comunitat Autònoma, que en serà l'administrador.

S'han de crear Consells d'Educació a nivell estatal i de comunitat autònoma en els quals han d'estar-hi representats els treballadors de l'ensenyament.

El Consell d'Educació estatal ha de reunir tots els estaments implicats en el procés escolar i els representants de les distintes Comunitats Autònomes.

El Consell d'Educació a nivell de la Comunitat Autònoma ha de precisar les necessitats escolars, programar i concretar la planificació general i administrar i garantir la qualitat de l'Escola Pública. Hi estaran representats els distintes estaments implicats en el fet educatiu.

S'han de constituir Consells d'Educació locals i comarcals que han de gaudir de l'autonomia suficient.

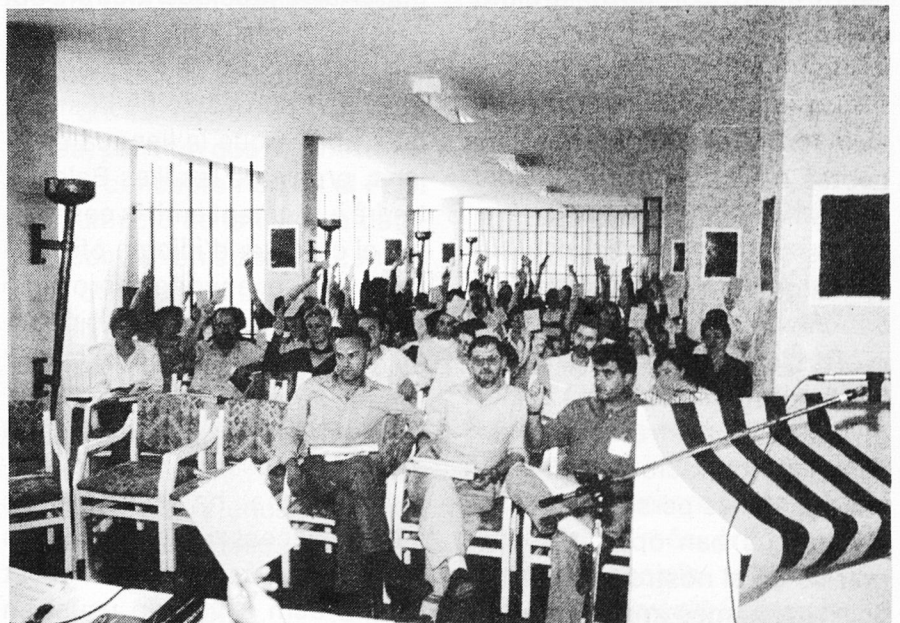
Dins el Centre escolar ha d'ésser el Consell Escolar l'òrgan màxim de decisió. Les seves funcions han d'ésser les de programació, planificació, avaluació i administració al seu nivell i ha de garantir el compliment de totes les condicions per a una Escola Pública de qualitat. Estarà format per pares, alumnes, professors, personal no docent i tots els estaments implicats en el fet educatiu.

El Claustre de Professors, com equip docent de centre, ha d'assumir la tasca de programació i determinació dels mitjans necessaris en l'aspecte tècnic i pedagògic en el marc de les directrius assenyalades pels Consells en els seus respectius àmbits.

La Formació Inicial i Permanent de qualitat és un dret i un deure del professorat que ha d'ésser garantit per l'Administració.

Accés al Treball

La planificació de les necessitats i la forma d'accés ha d'ésser

efectuada pels Consells Estats i de les Comunitats Autònomes, locals i de centre. L'acció serà per concurs públic i l'únic requisit per a participar-hi serà posseir el títol corresponent. Les resolucions del concurs podran ésser recorregudes davant els Consells superiors. L'avaluació individual i col·lectiva de la tasca docent s'exercirà a tots els àmbits del sistema educatiu del col·lectiu que tengui la competència.

CAP A L'ESCOLA NACIONAL DE LES ILLES

L'STEI des de la seva creació ha defensat i lluitat constantment "per un ensenyament adequat als trets específics i en funció de les característiques econòmiques, socials i culturals que defineixen cada comunitat illenca" (1r congrés) és a dir, per una Escola Nacional de les Illes (tal i com la definíem en el 2n congrés) vinculada i compromesa amb el marc dels Països Catalans i amb l'Europa dels ciutadans, dels pobles i de les nacions.

Aquesta escola l'hem de construir tenint en compte tres aspectes bàsics:

- 1.- La llengua
- 2.- Els continguts o currículum
- 3.- La gestió

1.- Llengua

La recuperació de l'ús social i públic de la nostra llengua així com la integració lingüística i cultural de les persones d'altres països que han optat per integrar-se en el nostre poble és un dels reptes més importants que té plantejats la nostra societat.

L'STEI, continuant la seva tradició de lluita per la recuperació lingüística de les nostres terres i conscient que l'èxit o fracàs del projecte de renacionalització dependrà en gran mesura de la capacitat del nostre sistema educatiu d'assumir aquest procés, propugna que el català, que ja és oficial a tots els nivells educatius, sigui la llengua de l'ensenyament a les Illes.

No cal dir, però, que la realitat encara és molt lluny del que hauria d'ésser la normalització.

Dades recents donades pel MEC assenyalen que només un 27% dels alumnes de les Illes Balears reben total o parcialment ensenyament en català (i cal aclarir bé que per "parcialment" s'entén, per exemple, que una sola àrea, a més de la Llengua Catalana, s'imparteix oficialment en català). D'altra banda, cal assenyalar que els darrers anys han estat freqüents les protestes de sectors de la Comunitat Educativa i cultural de les Illes Balears denunciant l'incompliment de la normativa que regula l'ensenyament de la nostra llengua en alguns dels centres d'EGB.

Aquesta és la situació en què ens trobam just després de deu anys de l'aprovació de l'Estatut on s'afirma que la llengua catalana, pròpia de les Illes Balears, tindrà juntament amb la castellana, el caràcter d'idioma oficial, i quan ja fa set anys de l'aprovació de la Llei de Normalització Lingüística la qual diu a l'article 22

"1.- El Govern de la Comunitat Autònoma, a fi de fer efectiu el dret a l'ensenyament en llengua catalana, ha d'establir els mitjans necessaris encaminats a fer realitat l'ús normal d'aquest idioma com a vehicle usual en l'àmbit de l'ensenyament en tots

els centres docents.

2.- L'Administració ha de prendre les mesures adequades perquè la llengua catalana sigui emprada progressivament en tots els centres d'ensenyament, a fi de garantir el seu ús com a vehicle d'expressió normal, tant a les actuacions internes com a les externes i a les actuacions i documents administratius.

3.- L'Administració ha de posar el mitjans necessaris per a garantir que els alumnes no siguin separats en centres diferents per raons de llengua."

Queda ben palesa així la manca de voluntat política de dur endavant una decidida política de normalització lingüística i cultural als nostres centres educatius. Cal dir una vegada més que la Conselleria d'Educació, Cultura i Esports ni tan sols ha derogat l'ordre que regula el procés d'incorporació de la llengua catalana com a llengua vehicular de l'ensenyament, model d'una vergonyosa discriminació lingüística respecte al castellà.

Pel que fa al MEC, aquest no ha estat capaç de complir ni de fer complir l'escanyolida legislació sobre l'ensenyament del català. Com tampoc ha facilitat amb mesures serioses (cursos en horari lectiu) la realització del reciclatge de Català a EGB, Primària i Secundària. Això sí, s'adhereix sense reserves a la Campanya de Normalització Lingüística.

Només podem destacar uns pocs oasis en aquesta dramàtica i decebedora travessia del desert que està realitzant la nostra llengua i cultura a l'escola: la progressiva catalogació en català de les places a EGB; el reconeixement de l'especialitat de llengua catalana a Cicle Supe-

rior; la signatura d'un conveni de cooperació, signat el juny del 90, que no ha estat ben aprofitat; l'experiència, per cert ja acabada, dissortadament, de realització de cursos de llengua catalana per al professorat d'Ensenyament Mitjà durant les hores d'obligada permanència en el centre de feina i el suport realitzat des d'instàncies municipals com Dinàmica Educativa de l'Ajuntament de Ciutat, i sobretot la resposta dels mestres a la crida del reciclatge que ha estat completament satisfactòria, com ningú mai no hagués imaginat, tant en qualitat com en quantitat. En qualitat: bona disposició, dedicació d'unes hores que eren de descans, desplaçament de quilòmetres i més quilòmetres amb el seu propi mitjà de transport, despeses en llibres i matrícula, ... i tot això sense el més mínima subvenció par part de l'Administració. I en quantitat, entre els cursos 1985/92 s'han matriculat 1.500 persones.

No cal dir que la situació descrita al començament, que qualificam de vergonyosa i colonial, exigeix prioritàriament tot un bloc

de mesures perquè l'ensenyament en català (amb llengua i continguts) arribi urgentment a tota la població escolar, abans de debatre la conveniència o no d'un altre model lingüístic, tot i aprofitant l'experiència dels iniciadors (Escoles Mallorquines, Menorquines i Pitiüses, Projectes d'Immersió) bloc de mesures que ja vàrem apuntar detalladament a les resolucions del II congrés de l'STEI, i que només algunes s'han dut a terme, quedant encara una gran part per desenvolupar i que tornam a recordar a l'apartat de gestió tot i incorporant altres iniciatives. D'altra banda, pensam que caldria introduir un concepte nou en el PEC: L'assumpció de la llengua catalana com a vehicular del centre, es a dir, com a instrument de comunicació en totes les activitats internes i externes del centre així com de l'ensenyament. Pensam que aquest factor seria un element dinamitzador en aquests centres que encara no han posat en marxa línies en català.

2.- Currículum

Els principis i valors que han

d'informar el currículum de l'Escola Nacional de les Illes són els que es deriven de:

1.- La necessitat d'integrar els alumnes dins les comunitats que, des del punt de vista de mallorquins, menorquins, eivissencs i formenterers, els són pròpies: la localitat i/o el barri, l'illa, les Illes Balears, els Països Catalans, Europa i el Món. La qüestió dels Països Catalans s'ha de considerar com un àmbit perfectament legal atès que tant l'Estatut d'Autonomia com la Constitució propicien el foment de la cooperació cultural, la qual cosa significa més comunicació i coneixements, entre les diverses CC. AA. Respecte a Europa, és evident que no ens referim només a l'Europa dels estats sinó també a l'Europa dels ciutadans i de la solidaritat i a la de les nacions sense estat propi i sense el dret a l'autodeterminació.

2.- El reforçament dels hàbits de solidaritat, co-participació i no sexistes enfortint alhora els sentiments de grup, de servei i de germanor universal de l'espècie.

3.- L'adquisició d'uns hàbits anti-consumistes i una voluntat de lluita pel recobriment dels bens naturals.

4.- Formar de cara a les sortides laborals que ara mateix existeixen i també per a les necessàries sortides alternatives que s'han de generar.

5.- Hem de rompre amb l'artificial separació acadèmica entre escolaritat i vida real. Necessitam un ensenyament menys tecnicista i més proper a les inquietuts socials.

6.- La valoració i potenciació de totes les qualitats de l'ésser

humà en contra de llur valoració esbiaxada.

No cal dir que per a poder elaborar el nostre currículum a tots els nivells educatius necessitam total autonomia i, ara per ara, aquesta no es contempla a cap de les lleis fonamentals que ens regeixen. En aquest aspecte, cal dir en primer lloc que la LOGSE no permet la confecció d'un currículum propi per al nostre país, ja que l'article 4t prescriu que el govern de l'Estat fixarà els aspectes bàsics que constituïran els ensenyaments mínims per a tot l'Estat. El Decret de Mínims, prescriptiu per a tot l'Estat, constitueix un llistat tan abusiu de conceptes que, pràcticament, a dreta llei, poc més s'hi pot afegir des de les autonomies. De tota manera, cal urgentment un conveni entre la Conselleria i el MEC, o un eixamplament de l'existent, per tal

d'introduir, de manera articulada amb els mínims, continguts de geografia, història i trets socio-culturals de les Illes Balears al pla d'estudis, de manera que aquest aspecte del model educatiu propi que pugui establir-se, en la mesura que ho permeti la voluntat política i la legislació, aprofiti el més aviat possible les possibilitats que ofereix la LOGSE tal i com ja han fet altres CC. AA. amb competències educatives.

De tota manera hi ha una àrea on cal establir un currículum propi: l'àrea de llengua catalana i literatura. Així caldria dissenyar un currículum que partís de la realitat socio-lingüística de les Illes Balears on, ara per ara, la llengua catalana és minoritzada. Un currículum de llengua catalana i literatura haurà de buscar la normalitat lingüística, com disposa l'ordenament jurídic, i adequar-se també a la realitat territorial. Cal fer veure per què ens

trobam en una situació d'anormalitat socio-lingüística, què és un conflicte lingüístic, quins factors afavoreixen la Normalització Lingüística. Cal estimular actituds normalitzadores i d'integració a la nostra societat de l'alumnat no catalano-parlant. En definitiva, la Normalització Lingüística i Cultural també exigeix una educació particular.

3.- Gestió

L'STEI, com a sindicat nacional, sempre ha estat en una posició capdavantera en la lluita per l'assumpció de les competències educatives donat que ho consideram una peça clau per garantir el manteniment de la nostra identitat cultural i nacional.

Després de 10 anys de l'aprovació de l'Estatut d'autonomia encara no gaudim de la possibilitat d'administrar nosaltres mateixos el nostre sistema educatiu i hem d'anar pidolant una vegada i altra que es tingui en compte el nostre fet diferencial cada vegada que l'administració central pren una nova decisió, tant si ho fan en el camp pròpiament pedagògic com administratiu, legislatiu o de personal.

De res ens ha servit escampar al quatre vents que som una Comunitat Autònoma amb cultura i llengua pròpia i distinta del castellà que encara no té competències en educació. Sense anar més enfora, el passat 23-F -data fatídica- el nostre Parlament va aprovar una reforma del nostre estatut amb vots del PP i el PSOE. Una reforma que encara retarda les transferències en educació fins que la reforma estigui acabada. Per quin motiu deu ser? Tot això passa perquè

els nostres representants polítics majoritaris estan més pendents de les ordres que reben que de representar els nostres interessos.

Però malgrat la situació humiliant que patim i la manca de sensibilitat de les nostres pròpies institucions no podem estar mans plegades esperant que les coses caiguin pel seu propi pes, esperant que ens atorguin la gestió per delagació de l'educació d'aquestes illes, que això és el que preveu la reforma de l'Estatut que pensen aprovar. Això no vol dir que no haguem de seguir pressionant, tal com ho hem fet fins ara, per despertar la sensibilitat de la societat i la mala consciència dels polítics sucursalistes que tenen en les seves mans les decisions en aquests moments.

És per això que, mentre no arribin les competències, hem d'anar exigint un seguit de petites passes que poden suposar millores considerables en el sentit d'apropar la gestió administrativa a la nostra realitat.

1.- En el camp del reciclatge:

- La formació inicial del professorat a totes les institucions universitàries dels Països Catalans ha de garantir la capacitat dels seus titulats per ensenyar en català i s'ha de fixar una data concreta a partir de la qual això ja serà realitat.

- Hem de seguir exigint la seva realització en horari lectiu i el més apropiat a la realitat del centre.

- Hem d'exigir l'organització de cursos intensius per als professors no catalanoparlants o per professors desplaçats forçosos per qüestió de l'aplicació del projecte lingüístic.

- Racionalitzar les vies d'accés a la titulació mitjançant uns processos de convalidació àgils i coherents amb la multiplicitat d'ofertes formatives que puguin existir.

- Exigir la convocatòria d'exàmens lliures per assignatures per a l'obtenció de les diferents titulacions.

- Exigir el manteniment del plans de reciclatge per als professors de segona etapa d'EGB o de 1r. cicle d'ESO.

2.- En el camp de les actuals competències de la CA:

- Definició del model lingüístic propi a aplicar en el qual s'ha de contemplar la llengua catalana com a prioritària a l'ensenyament.

- Obligatorietat d'impartir unes assignatures mínimes en català a tots els nivells.

- Substitució del permís per la comunicació del Consell Escolar a la Conselleria i d'aquesta al MEC.

- Regulació legal del currículum de llengua catalana i literatura.

3.- En el marc del conveni MEC-CA:

- Convocatòria dels sistemes d'accés als cossos docents amb requisit de coneixements de llengua catalana i castellana.

- Catalogació dels llocs de treball en català a bàsica (tots) i a mitjanes (d'una manera progressiva).

- Obligatorietat dels centres de dissenyar un projecte lingüístic de centre (pla de normalització lingüística) en el marc del PEC, que contempli la necessitat de l'ús del català com a llengua vehicular de l'ensenyament en un mínim d'àrees curriculars no

lingüístiques.

- Elaboració d'uns currículums propis en el marc de l'aplicació de la LOGSE, en especial a les àrees de Ciències Socials i Naturals.

- Creació d'un servei de suport a l'ensenyament en català per a la promoció i assessorament dels programes en català.

4.- En el marc de les relacions de la nostra CA amb la resta de PP.CC:

Establiment de convenis de tot tipus i en concret:

- Per fomentar els intercanvis entre professorat i alumnat de tots els nivells educatius.

- Per la convalidació de títols de català.

- Per l'elaboració, homologació i publicació de materials didàctics i llibres de text.

5.- Pel que fa al model de gestió de les administracions educatives, ja des d'ara:

- Adaptar les administracions a la realitat pluriinsular (traspasar competències i/o execució als Consells Insulars) i establir direccions insulars.

- Establir un model de gestió democràtica i participativa, amb l'establiment, en concret, d'un consell escolar de les Illes Balears i per cada illa.

- Planificació de la xarxa de centres amb la participació dels estaments interessats.

- Desenvolupament de qualsevol programa d'innovació educativa i de formació del professorat tenint sempre present l'especificitat lingüística cultural i territorial.

* * * * *